

การสังเกตและวิเคราะห์การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเล่นของเด็กปฐมวัย

**นำเสนอ
อาจารย์เกษร ขวัญมา
อาจารย์จุฬาลักษณ์ สุตระ**

**จัดทำโดย
ว่าที่ร.ต.หญิงจุฑามาศ ใจดำรงค์วัฒนะ
รหัส571291321106 G4**

**รายงานฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา การเล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
(1071304)
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561**

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

1.แนวคิดพื้นฐานในการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัย

การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยนั้นจะช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเด็กตามแนวคิดของนักจิตวิทยา เช่น เฟอร์เบล มอนเตสซอรี และเพียเจท์ ซึ่งให้ความเห็นตรงกันว่า เด็กเล็กๆ นั้นจะเรียนรู้โดยลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนและกระตุ้นการตอบสนองของเด็กในโรงเรียนอนุบาล จึงมีการจัดสภาพแวดล้อมในลักษณะดังกล่าวทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยมีการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับหลักจิตวิทยาพัฒนาการและทฤษฎีการเรียนรู้ของเด็ก มีการจัดสื่อที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ตรง ส่วนทางด้านเนื้อหาจะจัดรวมกันในลักษณะบูรณาการเป็นหน่วยการสอน และจัดให้เด็กเรียนรู้ในรูปของกิจกรรมที่เปิดกว้าง เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้เลือกทำตามความสนใจและความสามารถ โดยกำหนดประสบการณ์ดังกล่าวลงในตารางกิจกรรมประจำวัน ซึ่งมีการกำหนดระยะเวลาสำหรับการทำ กิจกรรมแต่ละช่วงไม่นานเกินไป และเป็นกิจกรรมหนักเบาสลับกัน ตั้งแต่กิจกรรมในร่มและกลางแจ้ง การจัดสภาพแวดล้อมดังกล่าวจึงเป็นการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กให้เด็กได้พัฒนาในทุกๆ ด้าน เพื่อเป็นพื้นฐานของการพัฒนาในวัยต่อไป

เฟอร์เบล มีความเชื่อว่า การส่งเสริมการพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กด้วยการกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ใช้การเล่นและกิจกรรมเป็นเครื่องมือ นอกจากนั้นการจัดสถานที่ สภาพแวดล้อมให้ร่มเย็นช่วยส่งเสริมพัฒนาของเด็ก

มอนเตสซอรี มีความคิดแตกต่างจากเฟอร์เบลบ้างเล็กน้อย มอนเตสซอรีมีแนวความคิดว่าการจัดกิจกรรมหรือการจัดประสบการณ์ให้เด็กควรให้เสรีภาพในการแสวงหาความรู้ และเป็นไปด้วยความสมัครใจ และความคิดถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล สภาพแวดล้อมที่จัดให้เด็กควรคำนึงถึงความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก

เพียเจท์ มีแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กว่า พัฒนาการแต่ละขั้นจะมีลักษณะบ่งชี้ถึงความปกติของพัฒนาการแต่ละขั้นนั้นๆ เด็กแต่ละคนจะมีลักษณะเฉพาะแต่ละด้านวิธีการเรียนรู้แตกต่างกัน และวิธีการเรียนรู้ที่ดีที่สุดคือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการเล่นและสิ่งที่เป็นรูปธรรม สภาพแวดล้อมที่จัดในสถานศึกษาจึงต้องมีความหลากหลาย

ดิวอี้ เชื่อว่า เด็กจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อสภาพการเรียนการสอนเป็นสภาพที่อยู่ในชีวิตจริงของเด็ก โดยเน้นถึงเสรีภาพในการคิด การแสดงออก และการให้การศึกษาแก่เด็ก ยึดเป็นศูนย์กลาง

รูสโซ ได้กล่าวถึง กิจกรรมด้านร่างกายมีความสำคัญมากในช่วง 5 ปีแรกของชีวิตเด็ก เด็กจะเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ซึ่งประสบการณ์ตรงถือว่าเป็นสภาพแวดล้อม นอกจากนั้นรูสโซยังเห็นคุณค่าของการเล่นที่มีต่อเด็กด้วย

จากแนวความคิดของนักการศึกษาที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดสภาพแวดล้อมให้แก่เด็กและการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัยต้องยึดหลักการและแนวความคิดของนักการศึกษา กล่าวคือ การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัยต้องยึดหลักเด็กเป็นศูนย์กลาง ให้เด็กได้มีเครื่องเล่น ใช้การเล่นเป็นสื่อในการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่จัดควรเป็นสภาพแวดล้อมที่ให้ประสบการณ์ตรง และให้เสรีภาพในการแสวงหาความรู้ตามความสามารถและความแตกต่างของแต่ละบุคคล

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อม

พัฒนาการเริ่มต้นตั้งแต่การปฏิสนธิต่อเนื่องไปตลอดชีวิต พัฒนาการของคนแต่ละด้านเป็นไปตามลำดับขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ได้พัฒนาไปแล้วจะเป็นพื้นฐานของขั้นตอนที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น พัฒนาการแต่ละด้านของมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งระยะแรกของชีวิตนั้น แม้จะมีลักษณะร่วมกันหลายประการ แต่ในการพัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายได้ แนวในการจัดสภาพแวดล้อม ในสถานศึกษาปฐมวัยต้องพิจารณาถึงทฤษฎีพัฒนาการเด็กด้วยจึงต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมแก่เด็กปฐมวัย

ทฤษฎีพัฒนาการทางกาย กิเซล (Gesell)

อธิบายถึงพัฒนาการทางกายที่มีรูปแบบที่แน่นอนและเป็นไปตามลำดับขั้น สภาพแวดล้อมมีส่วนช่วยส่งเสริมและต่อเติมพัฒนาการของเด็ก กิเซลเน้นถึงการเติบโตและลักษณะของเด็กแต่ละคนแตกต่างกัน ถึงแม้แบบแผนและขั้นตอนพัฒนาการจะเหมือนกัน พัฒนาการของเด็กเป็นกระบวนการที่ประสานสัมพันธ์กันทุกด้านทั้งร่างกาย จิตใจ ดังนั้นการพัฒนาเด็กจึงต้องพัฒนาไปพร้อมๆกันทุกด้าน

ทฤษฎีพัฒนาการทางร่างกายของกิเซล มีส่วนในการจัดสภาพแวดล้อมและการจัดกิจกรรมให้แก่เด็ก โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาเด็กให้ครบทุกด้าน

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา เพียเจท์ (Piaget)

เชื่อว่าพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็กเกิดจากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ซึ่งมนุษย์จะซึมซับประสบการณ์และมีการปรับตัวและปรับโครงสร้างทางสติปัญญาเมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ซึ่งโครงสร้างของสติปัญญาในอินทรีย์ต้องมีการปรับโครงสร้างให้สมดุลกับสภาพแวดล้อมเช่นเดียวกับบรูเนอร์ (Bruner) ได้แสดงความคิดเห็นตรงกับเพียเจท์ว่า การเรียนรู้ของเด็กเกิดจากกระบวนการภายในอินทรีย์ การเรียนรู้จะพัฒนาได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับประสบการณ์และสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก จากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของทั้งสองท่าน การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยจึงต้องคำนึงถึงหลักการเรียนรู้ว่า สภาพแวดล้อมต้องจัดให้เด็กได้กระทำ สัมผัสด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้เด็กคิดจินตนาการ และเริ่มเข้าใจสิ่งต่างๆรอบตัวที่สัมพันธ์กันจนเกิดเป็นความคิดรวบยอดของสิ่งนั้นๆ

ทฤษฎีพัฒนาการทางจิตใจและอารมณ์ ออซูเบล (Ausubel)

เห็นว่าเด็กมีอารมณ์ 2 ประเภท คือ อารมณ์ดีและอารมณ์ไม่ดี อารมณ์ของเด็กทั้งสองประเภทเกิดได้จากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก ซึ่งการพัฒนาการด้านนี้จะมีผลต่อเนื่องไปถึงบุคลิกภาพของเด็ก

3. พัฒนาการการเล่นของเด็กปฐมวัย

นักจิตวิทยาพัฒนาการได้แบ่งพัฒนาการทางสังคมผ่านการเล่น 4 แบบ ดังนี้

1. การเล่นคนเดียว (Solitary Play)

เป็นการเล่นขั้นแรกของเด็กตั้งแต่แรกเกิด - 2 ปี ซึ่งการเล่นของเด็กวัยนี้เป็นการเล่นเพื่อทำความรู้จักและหาประสบการณ์กับสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว เด็กชอบเล่นคนเดียว อาจจะมีพ่อแม่หรือพี่เลี้ยงอยู่ข้างๆ แต่ยังไม่ต้องการเพื่อนเล่น อาจมีการเฝ้าดูคนอื่นๆ เล่นและมักเข้าใจว่า ของเล่นของฉัน คือของเล่นของฉัน และของเล่นของคนอื่นก็เป็นของฉันเช่นกัน เด็กคนอื่นมาเล่นไม่ได้

2. การเล่นคู่ขนาน (Parallel Play)

พบในเด็กอายุประมาณ 3 ปี เป็นช่วงที่เด็กเริ่มสังเกตและสนใจคนอื่นเล่น ยังพอใจการเล่นคนเดียว ยอมให้มีเพื่อนเล่นอยู่ข้างๆ ได้บ้าง แต่เป็นการเล่นแบบต่างคนต่างเล่น ไม่เล่นด้วยกัน

3. การเล่นกับเพื่อน (Associative Play)

เด็กเริ่มมีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม พบเมื่ออายุประมาณ 4 ปี ซึ่งเด็กจะมีพัฒนาการทางสังคมเพิ่มขึ้น เด็กในวัยนี้มักเข้าใจว่าของเล่นของฉันคือของฉัน เธอสามารถเล่นได้แต่ว่าต้องคืน ทำให้เด็กเรียนรู้การแบ่งปัน ถ้อยทีถ้อยอาศัย และพูดคุยปรึกษาการเล่นกันได้

4. การเล่นร่วมกันเป็นกลุ่ม (Cooperative Play)

พบการเล่นแบบนี้ในเด็กอายุตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป เพราะเด็กวัยนี้ได้เรียนรู้และเข้าใจถึงกฎเกณฑ์กติกา รู้จักการแพ้-ชนะ การใช้เหตุผล และการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นวัยที่พ่อแม่ควรปลูกฝังคุณธรรมและกติกาทางสังคมควบคู่ไปพร้อมกับการเล่น

การจัดสภาพแวดล้อมให้กับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา หากจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจะเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมให้กับเด็กปฐมวัยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัยและธรรมชาติของเด็กปฐมวัย

4. ผลการสังเกตการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก

การจัดวางวัสดุควร จัดวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เครื่องเล่น ครุภัณฑ์ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้เด็กสามารถใช้หรือทำกิจกรรมได้สะดวกด้วยตนเอง โดย วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เครื่องเล่น และครุภัณฑ์ ที่จัดให้สำหรับเด็กปฐมวัยมีหลากหลาย เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ม้านั่ง กระดานขายของ บอร์ดติดผลงาน ตู้เก็บของ ที่แขวนถ้วย ที่แขวนผ้าเช็ดหน้า ที่เก็บเครื่องนอน หอน้ำ หอน้ำส้วม ที่ล้างมือ ประตู หน้าต่าง สื่อ เครื่องเล่น เป็นต้น

วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เครื่องเล่น ครุภัณฑ์ มีขนาดเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย การจัดพื้นที่ในห้องเรียนที่ตั้งครุภัณฑ์ อุปกรณ์ต่างๆ และมุมประสบการณ์ โดยคำนึงถึง

- ทิศทางลมเหมาะสม และแสงสว่างเพียงพอต่อการทำกิจกรรม
- มีแสงแดดส่องเหมาะสม ไม่รบกวนสายตาเด็กขณะปฏิบัติกิจกรรม
- สร้างบรรยากาศให้ร่มรื่น
- ทุกจุดของห้องมองเห็นได้โดยรอบ
- จัดวาง/ตั้ง ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ ที่สะดวกต่อการปฏิบัติกิจกรรม
- พื้นห้องโล่ง กว้าง มีบริเวณนุ่ม มีบริเวณที่ตั้งอุปกรณ์ สื่อ เครื่องเล่น
- ตรวจสอบความเรียบร้อยของวัสดุ อุปกรณ์ สื่อและเครื่องเล่นหากชำรุดต้องรีบซ่อมแซม

โดยเร็ว

- กำหนดขอบเขตของมุมประสบการณ์ให้เด็กรู้
- หน้าต่าง ครุภัณฑ์ต่างๆ ทำด้วยไม้
- ครุภัณฑ์ โต๊ะ เก้าอี้ ไม่ควรเป็นมุมแหลมที่เป็นอันตราย

การจัดมุมเสริมทักษะ และการพัฒนาเด็ก (มุมประสบการณ์)

มุมเสริมทักษะและการพัฒนาเด็กหรือมุมประสบการณ์ เป็นสถานที่จัดไว้ในห้องเรียนเพื่อให้เด็กได้เล่นสื่อและเครื่องเล่นประเภทต่างๆ โดยมุมเสริมทักษะและการพัฒนาเด็ก (มุมประสบการณ์) จะมีสื่อและเครื่องเล่นจัดไว้ให้เด็กได้เล่น ซึ่งแต่ละมุมประสบการณ์จะมีลักษณะแตกต่างกันภายในห้องเรียนควรจัดมุมประสบการณ์ให้เด็กเล่นอย่างน้อย 5 มุมประสบการณ์ ทั้งนี้ ควรจัดมุมสงบกับมุมที่ส่งเสียงดัง ไว้ห่างกัน มุมที่เด็กต้องใช้สมาธิในการเล่นหรือทำกิจกรรมควรอยู่ใกล้กัน มุมที่เล่นแล้วทำให้เกิดเสียงดังก็ควรอยู่ใกล้กัน เช่น มุมหนังสือกับ มุมเกมการศึกษาอยู่ใกล้กันได้ มุมศิลปะกับมุมบล็อกอยู่ใกล้กัน เป็นต้น

1. มุมบ้าน มุมร้านค้า มุมวัด มุมหมอ มุมเกษตรกร ฯลฯ จัดเพื่อให้เด็กได้เล่นในสิ่งที่ตนชอบ เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของบุคคลต่างๆ ในครอบครัว สังคม สิ่งที่จะได้ควบคู่กันมา คือ การใช้ภาษา การปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน การพัฒนาทางอารมณ์ สังคม และสติปัญญา สื่ออุปกรณ์ที่จัดในมุมนี้ ได้แก่ เครื่องครัว เครื่องใช้ในบ้าน เช่น เสื้อ หมอน กระบอก ตุ๊กตา เสื้อผ้าตุ๊กตา เครื่องแบบของคนอาชีพต่างๆ เช่น หมอ ตำรวจ ทหาร เครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น กระบุง ตะกร้า ไม้คาน เครื่องมือจับปลา รองเท้า และเสื้อผ้าที่ไม่ใช้แล้ว สำหรับเด็กแสดงบทบาทสมมติ อุปกรณ์เหล่านี้ควรทำชั้นวางหรือจัดวางไว้ในลังไม้ ลังกระดาษ แยกเป็นหมวดหมู่ ไม่ควรใช้ของที่ทำด้วยแก้ว กระเบื้องหรือพลาสติกที่ใช้เป็นอันตรายกับเด็ก

2. มุมหนังสือ แม้จะไม่มีการสอนอ่านเขียน สำหรับเด็กระดับปฐมวัยแต่การหาภาพสวยๆ นิทานภาพมาจัดวางไว้อย่างเป็นระเบียบเป็นสิ่งจูงใจให้เด็กได้มาจับต้องเปิดดู เป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านไปโดยไม่รู้ตัว สิ่งประกอบสำหรับมุมนี้คือ เสื้อ หมอน รูปทรงต่างๆ จะช่วยจูงใจให้เด็กอยากนั่งนอนอ่านในท่าสบายๆ ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ทั้งที่อ่านไม่ได้แต่ก็จะสนุกสนานเพลิดเพลินกับรูปสวยๆ เหล่านั้น

3. มุมบล็อก บล็อก หมายถึง แท่งไม้หรือวัสดุทดแทนอย่างอื่น เช่น กล่องชนิดต่างๆ บล็อกแต่ละชุดอาจมีแบบและจำนวนแตกต่างกัน บางชุดมีขนาดเล็ก มีจำนวนเพียง 20 ชิ้นบางชุดก็มีขนาดใหญ่ จำนวนอาจมากถึงกว่า ร้อยชิ้น บล็อกเหล่านี้อาจทำขึ้นเองได้จากเศษไม้ นำมาตกแต่งให้เป็นรูปทรง ข้อควรระวังคือต้องขัดให้เรียบร้อย ไม่มีเหลี่ยมแฉกเก็บใส่กล่องหรือลังไว้ ถ้าไม่ต้องการเกิดเสียงรบกวนเวลาเล่นก็หาเสื้อปูรองรับมุมนี้ไว้ พอที่เด็กจะนั่งเล่นได้คราวละ 3-4 คน และควรให้ห่างจากมุมหนังสือที่ต้องการความสงบเงียบ

4. มุมเกมการศึกษา พลาสติกสร้างสรรค์ เครื่องเล่นสัมผัส ในมุมนี้เป็นมุมที่ฝึกเด็กในเรื่องการรับรู้ทางสายตา การคิดหาเหตุผล และการทำงานสัมพันธ์ระหว่างตาและมือ ประกอบไปด้วยเกมการศึกษา พลาสติกสร้างสรรค์ กล่องหยอดบล็อก ลูกปัด สำหรับร้อยอาจมีแบบร้อยไว้ให้เด็กด้วย

5. มุมเครื่องเล่นสัมผัส มุมนี้เป็นมุมที่ฝึกเด็กในเรื่องการรับรู้ทางสายตา การสังเกต การเปรียบเทียบ การจัดหมวดหมู่ ภาษา การคิดหาเหตุผล ความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานสัมพันธ์ระหว่างตาและมือ ประกอบไปด้วยสื่อ เครื่องเล่นต่างๆ เช่น พลาสติกสร้างสรรค์ กล่องหยอดบล็อก ฯลฯ

พื้นที่สำหรับทำกิจกรรมในห้องเรียน

กิจกรรม : ภายในห้องเรียนอนุบาลมีการปูพื้นด้วยกระเบื้องสีขาว มีพื้นที่ตรงกลางห้อง จัดไว้สำหรับให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆ หน้าห้องเรียนมีกระดาน มีโต๊ะครูและแผ่นเลือกมุม ภายในห้องมีการจัดมุม

ประสบการณ์ 7 มุม คือ มุมบทบาทสมมติ มุมดนตรี มุมบล็อก มุมอ่าน มุมวิทยาศาสตร์ มุมศิลปะและ
มุมเกมการศึกษา

พื้นที่เก็บกระเป๋า

การจัดวางพื้นที่ของเด็กในแต่ละชั้น เด็กจะสามารถจดจำที่วางกระเป๋าของตนได้ ซึ่งสามารถ
ได้วางอย่างเพียงพอ พื้นที่มีความเหมาะสม กับเด็กเล็ก เพราะเป็นสัดส่วน

พื้นที่เก็บที่นอน

การจัดวางพื้นที่ของเด็ก แต่ละชั้นจะมีที่นอนผืนเดียวเท่านั้น เด็กสามารถจดจำที่วางที่นอน
ของตนได้ ซึ่งมีให้วางอย่างเพียงพอไม่ต้องเสริม พื้นที่มีความเหมาะสมกับเด็กเล็กเพราะเป็นสัดส่วน

พื้นที่เก็บแปรงสีฟันและเช็ดหน้า

การจัดวางพื้นที่วางของเด็ก แต่ละช่องจะมีที่แปรงสีฟัน 1 อัน เท่านั้น เด็กสามารถจดจำที่เก็บแปรงสีฟันของตนได้ ซึ่งมีให้วางอย่างเพียงพอไม่ต้องเสริม พื้นที่มีความเหมาะสมกับเด็กเล็กเพราะเป็นสัดส่วน

สภาพแวดล้อมภายนอก

จากการสังเกตได้สังเกตการตกแต่งบริเวณและเนื้อที่ของโรงเรียน พบว่าภายในบริเวณโรงเรียนไม่ค่อยมีต้นไม้ ไม่มีการจัดสวนหย่อม ส่วนบริเวณด้านหน้าห้องเรียนจะมีบอร์ดเพื่อจัดแสดงผลงานของเด็กและให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ เช่น วันสำคัญต่างๆ วันขึ้นปีใหม่ ส่วนบริเวณรอบๆ ห้องเรียนอนุบาลก็จะมีต้นไม้ใหญ่ให้ความร่มเงาในสนามเด็กเล่น

พื้นที่สนามเด็กเล่น

การจัดวางพื้นที่สนามเด็กเล่นของเด็ก โดยที่ครูจะให้เด็กเลือกเล่นตามความสนใจ มีอิสระการเล่น แต่ละเครื่องเล่นมีแตกต่างกันไป เด็กสามารถจดจำเครื่องเล่นสนามของตนที่เล่นประจำได้ ซึ่งมีให้วางอย่างเพียงพอไม่ต้องเสริม พื้นที่มีความเหมาะสมกับเด็กเล็กเพราะเป็นสัดส่วน

5.การวิเคราะห์จากการสังเกตและการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเล่นในเด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านเขาใหญ่ อำเภอลี้ จังหวัดนครราชสีมา

การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียน ศักยภาพในการทำงานส่วนหนึ่งของครูปฐมวัย คือ การจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับเด็กถือว่า มีอิทธิพลต่อเด็กปฐมวัย เพราะสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน ของใช้ อุปกรณ์และเครื่องเล่น เป็นส่วนส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัย การที่ครูปฐมวัยจะสามารถปฏิบัติงานในงานในหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์นั้น จะต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนได้เป็นอย่างดี จึงจะทำให้งานในหน้าที่ของครูปฐมวัยมีประสิทธิภาพตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาปฐมวัย การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ระดับปฐมวัยทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน มีความสำคัญและมีผลต่อพฤติกรรมและการพัฒนาของเด็ก เนื่องจากธรรมชาติของเด็กวัยนี้จะเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว ดังนั้น การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมจะช่วยให้การเรียนรู้ของเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการที่ได้ศึกษาสังเกตและจดบันทึกสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน มีจำนวนห้องเรียนครบตามจำนวนชั้นที่โรงเรียนจัด พื้นห้องจะปูด้วยกระเบื้องสีขาว มีหน้าต่างอยู่ในระดับสายตาของเด็ก ห้องเรียนที่เด็กนักเรียนอนุบาลเรียนอยู่นั้นได้รับอากาศที่บริสุทธิ์ ที่มาจากธรรมชาติ ภายในห้องอนุบาลนั้นมีมุมประสบการณ์ทั้งหมด 7 มุม คือ มุมเกมการศึกษา มุมบล็อก มุมดนตรี มุมอ่าน มุมบทบาทสมมติ มุมศิลปะสร้างสรรค์ และมุมวิทยาศาสตร์ มุมแต่ละมุมสามารถเคลื่อนย้ายได้ ส่วนพื้นที่กลางห้องเป็นพื้นที่โล่ง มีไว้สำหรับให้เด็กทำกิจกรรมต่างๆและเรียนหนังสือ ส่วนในเรื่องของความปลอดภัยในห้องเรียน บริเวณพื้นของห้องเรียนจะเป็นปูนที่ปูพื้นด้วยกระเบื้องไม่เหมาะที่จะให้เด็กวิ่งเล่น เพราะอาจเกิดอันตรายได้ในขณะที่เด็กทำกิจกรรม เฟอร์นิเจอร์ต่างๆภายในห้องเรียนไม่แหลมคม ที่เสียบปลั๊กไฟอยู่สูงพ้นมือของเด็ก เครื่องทำความสะอาดไม่ว่าจะเป็นน้ำยาล้างจาน ผงซักฟอกอยู่พ้นมือเด็ก สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนมีความสะอาดเพราะว่า ครูทำความสะอาดทั้งตอนเช้าและตอนเย็น บริเวณห้องเรียนมีแสงสว่างส่องถึงอย่างเพียงพอ

การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก มีพื้นที่ในร่มสำหรับทำกิจกรรมในเวลาฝนตกหรือแดดร้อน พื้นประกอบด้วย พื้นผิวหลายแบบ และมีเครื่องเล่นเพื่อให้เด็กพัฒนาร่างกาย

จากการที่ได้ศึกษาสังเกตและจดบันทึกสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียนพบว่า บริเวณหน้าห้องเรียนอนุบาลมีโต๊ะยาวและขนาดใหญ่ ไว้สำหรับรับประทานอาหารเช้า มีอ่างล้างมือซึ่งมีจำนวนเพียงพอสำหรับเด็ก ที่ทำไว้ให้เด็กสามารถทำความสะอาดร่างกายและอุปกรณ์ของตนเองได้ เช่น การล้างมือหลังจากทำกิจกรรมและรับประทานอาหารเช้า ล้างช้อนและส้อมเมื่อรับประทานอาหารเช้า ล้างแก้วนมเมื่อดื่มจนเสร็จ และการให้เด็กได้แปรงฟันก่อนนอน ซึ่งการที่เด็กได้ทำความสะอาดมือและอุปกรณ์ของตนเองเป็นการส่งเสริมสุขลักษณะที่ถูกต้องกับเด็ก บริเวณที่รับประทานอาหารเช้าและวางนํ้านั้นจะมีหลังคาคลุมอยู่เพื่อให้เกิดร่มเงาแก่เด็กขณะที่ทำภารกิจอยู่ ส่วนห้องนํ้าของเด็กอนุบาลทางโรงเรียนจะจัดให้อยู่นอกบริเวณห้องเรียน และจำนวนห้องนํ้ามีเพียงพอสำหรับเด็ก ส่วนสนามเด็กเล่นมีทั้งเครื่องเล่นสนามและบ้านไม้จำลอง บริเวณสนามเด็กเล่นจะมีต้นไม้ใหญ่ที่คอยให้ร่มเงา หน้าห้องเรียนทุกห้องจะมีบอร์ดแสดงผลงานของเด็กหรือจัดแสดงภาพต่างๆ ตามวันสำคัญ ส่วนความปลอดภัยภายนอกห้องเรียน ความปลอดภัยบริเวณหน้าห้องเรียนเป็นพื้นปูน ส่วนบริเวณสนามมีความกว้างพอที่จะให้เด็กทำกิจกรรมตั้งแต่ประถมจนถึงอนุบาล ทางโรงเรียนจัดให้มีการใช้พื้นที่เดียวกันในการทำกิจกรรมต่างๆ บางครั้งตรงสนามเด็กเล่นก็จะมีรถมาจอด ซึ่งก็อาจจะก่อให้เกิดอันตรายกับเด็กได้